

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

студента Лубінець Аліни Олексіївни

(ПІБ)

академічної групи 071-17з-1

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит товарних запасів (на прикладі ТОВ «Реаліта»)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

Дніпро

2021

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

обліку та аудитуПашкевич М.С.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

ступеню роботи ступеню **бакалавра**

(бакалавра, магістра)

Студенту Лубінець А.О. академічної групи 071-17з-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:

«Облік і аудит товарних запасів (на прикладі ТОВ «Реаліта»)»затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 14.05.21 р.№ 265-с

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	20.04.21 – 05.05.21
2	ОБЛІК ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ	06.05.21- 22.05.21
3	АУДИТ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ	23.05.21- 07.06.21

Завдання видано

(підпис керівника)

Усатенко О.В.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 20.04.2021 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 07.06.2021 р.

Прийнято до виконання

(підпис)

Лубінець А.О.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 52 стр., 14 рис., 8 табл., 1 додаток, 17 джерел
ТОВАРИ, ТАРА, ТОРГІВЕЛЬНА НАЦІНКА, РЕАЛІЗАЦІЯ
ТОВАРІВ, ТОРГІВЕЛЬНА МЕРЕЖА, ТОРГОВА ОДИНИЦЯ,
НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ, ТОВАРНИЙ ЗВІТ

Об'єкт дослідження: торгівельна діяльність підприємства роздрібною торгівлі.

Предмет дослідження – господарські операції підприємства з товарними запасами.

Мета роботи - удосконалення розрахунків, обліку, аудиту в торгівельній діяльності ТОВ «Реаліта».

Роботу присвячено удосконаленню обліку і аудиту товарних запасів на роздрібному підприємстві. Висвітлено економічну сутність та значення товарів та їх реалізації в діяльності підприємств роздрібною торгівлі. Досліджено систему документального оформлення реалізації товарів. Розкрито методику фінансового, податкового, управлінського обліку реалізації товарів та можливих шляхів автоматизації цих процесів. Проведено загальний аналіз реалізації товарів. Досліджено основні концепції методики контролю операцій по реалізації товарів. Запропоновано шляхи удосконалення обліку і аудиту товарів на підприємствах роздрібною торгівлі.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку і аудиту товарних запасів відповідно до сучасних умов господарювання. Надані пропозиції з удосконалення обліку і аудиту операцій з товарними запасами можуть знайти своє практичне застосування у ТОВ «Реаліта».

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Суть, поняття та організація роздрібної торгівлі на підприємстві	8
1.2 Загальна характеристика ТОВ «Реаліта»	17
1.3 Аналіз основних економічних показників ТОВ «Реаліта»	19
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ	25
2.1 Документальне оформлення та облік надходження товару в роздрібній торгівлі	25
2.2 Облік торговельних націнок у роздрібній торгівлі	28
Висновки до розділу 2	35
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ	36
3.1 Організація і методика аудиту товарних запасів	36
3.2 Особливості аудиту товарів на підприємстві	42
Висновки до розділу 3	45
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	49
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Найбільш вагому роль для підприємств роздрібної торгівлі відіграють товари, оскільки організація роздрібної реалізації товарів є основною функцією розподілу матеріальних благ в сфері споживання. В свою чергу методичну та інформаційну базу для прийняття управлінських рішень щодо збільшення обсягів реалізації та доходів роздрібного підприємства складає бухгалтерський облік. Тому дослідження і удосконалення обліку на роздрібних підприємствах, необхідність переходу на систему обліку, яка найбільш наближена до організаційних та методологічних принципів міжнародних стандартів постає важливим завданням сьогодення.

Актуальність даної теми полягає в тому, що галузь торгівлі в Україні, на відміну від більшості інших галузей економіки, за останні часи зазнала кардинальних змін: якщо ще 8-10 років тому майже 90% роздрібної торгівлі припадало на універсами і гастрономи, то зараз їх частка складає тільки 25-30%.

Питання та проблеми обліку реалізації товарів на підприємствах роздрібної торгівлі досліджувалися багатьма вченими, хоча звичайно вітчизняний досвід ще набагато менший ніж зарубіжний. Можна виділити праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців як: П.О. Куцик, В.І. Бачинський, О.А. Полянська [1], Р.М. Воронко, В.О. Грезенталь [2], В.Ю. Гордополов, Н.В. Гордополова [3], Т.І. Кобилуох [4], Т. В. Ков'ях [5], М.В. Корягін [6], О.М. Чабанюк, Н. О. Юганович [7], О.Я. Чернін [8]. Визнаючи значний внесок цих учених, слід зазначити, що сучасні ринкові відносини постійно ставлять нові завдання щодо вирішення проблем обліку операцій із реалізації товарів, тоді як існуючим дослідженням характерний класичний підхід до розкриття цього питання.

Оскільки базовим підприємством для практичного огляду ТОВ «Реаліта», котре являється роздрібно торгівельним суб'єктом господарювання, то розгляд і дослідження по даній темі мають безпосереднє практичне значення, оскільки дозволяють відстежити і проаналізувати весь

процес реалізації товару починаючи від моменту його потрапляння в продаж і до реалізації кінцевому споживачу.

Головною метою дипломної роботи є надання рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту товарів на базовому підприємстві.

Для реалізації поставленої мети пропонується вирішення наступних завдань:

- висвітлити економічну сутність та значення товарів та їх реалізації в діяльності підприємств роздрібною торгівлі;
- дослідити систему документального оформлення реалізації товарів;
- розкрити методикау фінансового, податкового, управлінського обліку реалізації товарів та можливих шляхів автоматизації цих процесів;
- провести загальний аналіз реалізації товарів;
- дослідити основні концепції методики контролю операцій по реалізації товарів;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку і аудиту товарів на підприємствах роздрібною торгівлі.

Предметом дослідження по даній дипломній роботі є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань з обліку і аудиту операцій по реалізації та надходженні товарів в роздрібній торгівлі.

Об'єктом дослідження є господарські операції з придбання та реалізації товарів на підприємствах роздрібною торгівлі.

Під час виконання дипломної роботи застосовуються ряд методів та прийомів дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених щодо обліку і аудиту операцій із придбання реалізації товарів, а також методи дослідження: групування, порівняння, балансовий метод, розрахунок відносних величин, методи елементарної математики та економічного аналізу.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку і аудиту товарних запасів відповідно до сучасних умов господарювання. Надані

пропозиції з удосконалення обліку і аудиту операцій з товарними запасами можуть знайти своє практичне застосування у ТОВ «Реаліта».

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Суть, поняття та організація роздрібної торгівлі на підприємстві

Для здійснення торговельної діяльності у сфері роздрібної торгівлі формується роздрібна торговельна мережа. Вона включає сукупність стаціонарних пунктів роздрібного продажу, так звану магазинну торгівлю та дрібнороздрібну торговельну мережу.

Дрібнороздрібна торговельна мережа складається із наметів, кіосків, інших нестаціонарних торгових одиниць, які не мають торговельної зали для покупців, та пересувної мережі — спеціально обладнаних різних пристосувань для дрібної торгівлі: автомагазини, ятки, розвозки тощо.

Для характеристики форм організації магазинної роздрібної торгівлі використовують класифікацію роздрібних магазинів, в основу якої покладено низку ознак, що характеризують різні аспекти діяльності торгового підприємства. До цих ознак належать: обсяг послуг, що надаються, асортимент пропонованих товарів, товарна спеціалізація, відносний рівень цін, форма торгівлі. Класифікація магазинів роздрібної торгівлі за цими ознаками представлена у табл. 1.1: [9]:

Таблиця 1.1

Класифікація магазинів роздрібної торгівлі

Класифікаційна ознака	Тип магазину	Характеристика
Обсяг послуг	Самообслуговування	Універсами, супер- та мегамаркети, пропонують товари широкого асортименту, задовольняють потреби людей у продовольчих та непродовольчих товарах

	Обмежене обслуговування	Відносно невеликі магазини, пропонують товари повсякденного попиту
	Повне обслуговування	Фешенебельні універмаги, спеціалізовані магазини елітних товарів
Асортимент пропонованих товарів	Спеціалізовані	Пропонують обмежену групу товарів зі значною глибиною асортименту: магазини одягу, спортивних товарів, будівельних матеріалів
	Вузькоспеціалізовані	Магазини з обмеженим асортиментом однотипної продукції, наприклад чоловічого одягу, електроінструментів тощо
	Універсальні, торговельні центри (комплекси)	Пропонують широкий асортимент різноманітних товарів, поєднують функції універсаму та магазину, який торгує зі знижками
Товарна спеціалізація	Продовольчих товарів	Обслуговують мешканців мікрорайону, в якому розташований магазин
	Непродовольчих товарів	Як правило, невеликі магазини, пропонують широкий асортимент непродовольчих товарів
	Змішані	Комбіновані магазини, які пропонують дуже широкий асортимент товарів
Рівень цін	Елітні товари з високими цінами	Магазини, які пропонують товари високої якості з повним набором послуг
	Магазини звичайних цін	Торгують стандартними товарами за нижчими цінами завдяки меншим націнкам та більшому товарообігу

	Магазини, які торгують за заниженими цінами	Магазини уцінених товарів, пропонують широку номенклатуру товарів. Це вироби, що вийшли з моди, некондиційні або залежали товари. Роздрібна торгівля товарами типу «секонд хенд», тобто товарами, які були у вжитку та пропонуються для повторного використання
Форма торгівлі	Магазини звичайного типу	Обслуговують покупців з прилавку
	Магазини самообслуговування	Вільний доступ покупців до товару, самостійний вибір товарів
	Магазини торгівлі за зразками	У торговельній (демонстраційній) залі виставлені зразки товарів у повному асортименті, після придбання покупець отримує товар, якій відповідає зразку

Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання, що здійснюють роздрібний продаж, досить різноманітні. До них належать:

- господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства роздрібною торгівлі;

- громадяни, які здійснюють господарсько-торговельну діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці;

- філії, представництва, інші відокремлені підрозділи господарських організацій (структурні одиниці), утворені ними для здійснення торговельної діяльності без статусу юридичної особи.

Господарські організації охоплюють різні види підприємств і господарських товариств.

Торговельне підприємство - це самостійний суб'єкт господарювання, який систематично здійснює торговельну діяльність для задоволення суспільних та особистих потреб громадян та інших кінцевих споживачів і є

юридичною особою. Торговельне підприємство має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом.

Господарськими товариствами визнаються торговельні підприємства та інші суб'єкти господарювання, створені юридичними особами та/або громадянами, шляхом об'єднання їхнього майна та участі в торговельній діяльності товариства з метою одержання прибутку.

До господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

Найпоширенішою організаційною формою господарювання в роздрібній торгівлі є підприємство. Залежно від форм власності, передбачених законодавством України, діють такі види підприємств роздрібною торгівлі:

- приватне торговельне підприємство, що діє на засадах приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи);
- торговельне підприємство, що діє на засадах колективної власності (підприємство колективної власності);
- державне торговельне підприємство, що діє на засадах державної власності;
- торговельне підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).

Якщо в статутному фонді підприємства не менше десяти відсотків становить іноземна інвестиція, воно називається підприємством із іноземними інвестиціями. Торговельне підприємство, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить сто відсотків, вважається іноземним підприємством. Структуру підприємств роздрібною торгівлі України за формами власності наведено в табл. 1.2 [10]:

**Структура підприємства роздрібної торгівлі України за формами
власності (на початок 2021 року)**

Форма власності	Кількість одиниць	Структура, %
Усього підприємств роздрібної торгівлі, які надали фінансову звітність	33 758	100
У тому числі:		
державний сектор	1559	4,6
із них: державних	207	13,3
комунальних	1352	86,7
колективних	22 765	67,4
із них: спільних	203	0,9
орендних	111	0,5
акціонерних	1433	6,3
змішаних	21 018	92,3
приватних	9357	27,7
інших форм власності	77	0,3

Залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду в Україні діють унітарні та корпоративні торговельні підприємства.

Унітарне торговельне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємствах.

Корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками на підставі спільного рішення (договору), діє на засадах

об'єднання майна та/або торговельної чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, зокрема через створювані ними органи участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є корпоративні торговельні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарських товариств, а також інші підприємства, зокрема й засновані на приватній власності двох чи більше осіб.

Підприємства, залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації товарів, можуть бути віднесені до малих, середніх або великих підприємств. Згідно із Господарським Кодексом України, малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п'ятидесяти (в роздрібній торгівлі — п'ятнадцяти) осіб, а обсяг валового доходу від реалізації товарів (послуг) за цей період не перевищує суми, еквівалентної п'ятистам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні [11].

Великими підприємствами визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує тисячу осіб, а обсяг валового доходу від реалізації товарів (послуг) за рік перевищує суму, еквівалентну п'яти мільйонам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні. Решта підприємств визнаються середніми (ст. 63 п. 7).

Підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розклад. Існує кілька типів побудови організаційної структури підприємств роздрібною торгівлі (рис. 1.1). Разом із тим, незалежно від типу організаційної структури, підприємство роздрібною торгівлі складається із торговельних структурних підрозділів (відділів, цехів, дільниць тощо), а також функціональних структурних підрозділів апарату управління (відділ бухгалтерського обліку та звітності, фінансовий, кадрів тощо).

Рис. 1.1 Типи організаційних структур підприємств роздрібно́ї торгівлі

Підприємства роздрібно́ї торгівлі мають забезпечити:

- відповідність виробничого приміщення (місця) чи будівлі для здійснення торговельної діяльності необхідним екологічним і санітарно-гігієнічним умовам, а технічного стану приміщення, будівлі та устаткування торговельно-технологічного обладнання, які будуть використані для торговельної діяльності — вимогам нормативних документів щодо зберігання, виробництва та продажу відповідних товарів та охорони праці;
- постійний розвиток матеріально-технічної бази підприємства, оснащення його сучасною технікою і обладнанням;
- застосування прогресивних форм торговельного обслуговування населення;
- наявність на видному місці в торговельному приміщенні асортиментного переліку товарів, чинних санітарних і ветеринарних правил, правил продажу товарів та іншої необхідної нормативно-технічної документації й дотримання встановлених у них вимог;
- продаж товарів громадянам чистою вагою і повною мірою;
- наявність державного повірочного тавра та проведення в установленому порядку повірки засобів вимірювання, що використовуються в торговельній діяльності для розрахунків із покупцями;

- наявність правильно оформлених цінників товарів, що надійшли для продажу; на вимогу покупця надати йому повну інформацію про виготовлювача, основні споживчі якості товару і його ціну, забезпечити належний рівень обслуговування.

На фасаді торговельного приміщення підприємства роздрібної торгівлі має бути вивіска із зазначенням його назви та власника або уповноваженого ним органу. Біля входу до цього приміщення на видному місці розміщують інформацію про режим роботи. У разі здійснення виїзної (виносної) торгівлі, а також продажу товарів із використанням інших нестационарних засобів на робочому місці продавця встановлюють табличку із зазначенням назви, місця розташування і номера телефону суб'єкта господарювання, що організував торгівлю, а також прізвища, імені та по батькові продавця. На робочому місці громадянина-підприємця встановлюється табличка із зазначенням його адреси, номера свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта господарювання та назви органу, що здійснив реєстрацію. Роздрібний торговець до початку роботи має поповнити товарні запаси у місці продажу, оновити викладку товарів (оформлення вітрин), перевірити наявність правильно оформлених і завірених цінників, а також відповідного інвентарю та пакувальних матеріалів, виконати інші роботи для забезпечення належного обслуговування покупців. Усі товари у суб'єкта господарювання мають бути із відповідними документами, наявність яких передбачена чинним законодавством (товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, прибутково-видаткові накладні, сертифікат відповідності державної системи сертифікації або копія зазначеного сертифіката, завірена суб'єктом господарювання, що відпустив товар, який підлягає обов'язковій сертифікації, тощо). Підприємство роздрібної торгівлі реалізує товари лише за наявності документів, які засвідчують їхню якість.

У пунктах дрібно-роздрібної торговельної мережі на товари, одержані для продажу, в обов'язковому порядку мають бути:

- товарно-транспортні накладні, прибутково-видаткові накладні, приймальні акти, заборні листи тощо із зазначенням назви, гатунку, кількості, ціни та загальної вартості товару;

- копії сертифіката відповідності або свідоцтв про визнання іноземного сертифіката в державній системі сертифікації, завірені печаткою суб'єкта господарювання, від якого одержані товари, що підлягають обов'язковій сертифікації;

- копії гігієнічних висновків, завірені печаткою суб'єкта господарювання, від якого одержані ці товари, стосовно товарів, що не підлягають обов'язковій сертифікації відповідно до затвердженого Міністерством охорони здоров'я України переліку;

- документи, що засвідчують відповідність якості товарів вимогам нормативних документів.

Перед початком торгівлі товари, що надійшли до продажу, розпаковують і розкладають на прилавках і полицях стаціонарних пунктів дрібнороздрібної мережі, а також у розвозках і розносках. Перевіряється справність ваговимірювальних приладів, електронних контрольно-касових апаратів та інвентарю. Зразки товарів ярликами цін (цінниками), що є у продажу, треба виставити у видному для покупців місці. Товари мають відпускатися покупцям повною мірою і вагою за готівку. Покупці мають право вільно оборати товар, перевіряти його якість, міру, вагу й ціну. Працівники дрібнороздрібної торговельної мережі зобов'язані надати покупцям повну можливість відібрати товар, ознайомитися з його особливістю, якістю та правилами користування. Сучасна організація роздрібної торгівлі вимагає ретельної підготовки торговельного персоналу, постійного вдосконалення діяльності торговельних працівників на всіх етапах обслуговування покупців.

1.2 Загальна характеристика ТОВ «Реаліта»

Господарське товариство «Реаліта» є юридичною особою - товариством з обмеженою відповідальністю, що засноване на підставі установчого договору.

Повна назва - Товариство з обмеженою відповідальністю «Реаліта», скорочене – ТОВ «Реаліта».

Діяльність Товариства здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту та установчого Договору. Товариство має печатку з власним найменуванням, штампи, товарний знак, знак обслуговування та таке інше.

Товариство відповідає за своїми зобов'язаннями власним майном, на яке по закону може бути звернуто стягнення. Товариство не відповідає за зобов'язаннями держави і Учасників. Учасники відповідають за зобов'язаннями Товариства тільки в межах своїх вкладів до статутного фонду.

Товариство створене з метою вирішення економічних і соціальних проблем та одержання прибутку.

Предметом діяльності ТОВ «Реаліта» є:

- торговельна діяльність у сфері оптової, роздрібної, комісійної торгівлі та громадського харчування щодо реалізації продовольчих і непродовольчих товарів, алкогольних напоїв, тютюнових виробів;

- створення кафе, барів, ресторанів та інших підприємств громадського харчування;

- створення та організація профільних, універсальних, комерційних та комісійних магазинів, здійснення фірмової торгівлі, розвиток нових прогресивних форм торгівлі та послуг, включаючи консигнацію, торгівлю по каталогах, посилочну та оптову торгівлю, лізинг, торгівлю в кредит, відкриття магазинів в вільній митній зоні;

- м'ясопереробний виробництво;

- рибопереробне виробництво;

- виробництво, заготівля, переробка і реалізація сільськогосподарської продукції та продукції тваринництва, закупівля у населення за готівковий розрахунок необхідних товарів та матеріалів.

Види діяльності, які потребують ліцензування, здійснюються ТОВ «Реаліта» за умови одержання відповідних ліцензій (дозволів).

Товариство користується наданими діючим Законодавством правами, у тому числі має право:

- набувати майнових та особистих немайнових прав та нести відповідні обов'язки, виступати від свого імені в суді та арбітражному суді;

- мати відокремлене майно та рахунки в банках, по яких здійснювати всі види банківських операцій;

- укладати від свого імені договори, угоди і інші юридичні акти, в т. ч. кредитні та вексельні, купівлі-продажу, оренди, підряду, займу, перевезення, страхування, доручення, комісії, зберігання, консигнації, спільної діяльності та інше. а також приймати участь в торгах, аукціонах, наданні гарантії;

- здійснювати господарську діяльність будь-яких форм та напрямків, яка не заборонена Законодавством, та самостійно здійснювати її матеріально-технічне забезпечення через систему прямих угод або через посередницькі організації;

- продавати і передавати фізичним і юридичним особам, набувати та одержувати у них, здавати та брати в оренду, надавати і отримувати безоплатно, в тимчасове користування або в позику кошти та матеріальні цінності, а також списувати їх з балансу;

- виступати засновниками чи учасниками підприємств будь-яких форм власності. Створювати на території України відособлені підрозділи, філії, представництва та інше;

- користуватися правом найму робочої сили та застосовувати при цьому систему контрактів. Створювати постійні і тимчасові колективи.

Вищим органом ТОВ «Реаліта» є Збори Учасників, що складаються з Учасників та їх представників. Збори обирають голову Зборів, що організує

виконання рішень Зборів та дотримання регламенту їх роботи. Учасники мають кількість голосів, пропорційну розміру їх часток у статутному фонді.

Товариство є власником майна, джерелами створення якого є: грошові та майнові вклади Учасників, доходи від господарської діяльності, кредити банків та інших кредиторів, доходи від цінних паперів, а також інші джерела, не заборонені Законодавством.

1.3 Аналіз основних економічних показників ТОВ «Реаліта»

Показники, які містяться в балансі підприємства, є моментними, тому аналіз лише за даними балансу проводиться за значеннями їх на початок і кінець звітного періоду. Загальний аналіз балансу підприємства включає:

- порівняльний аналіз темпів зміни валюти балансу (підсумкове значення активу або пасиву); обсягу реалізації, величини прибутку;
- горизонтальний аналіз балансу;
- вертикальний аналіз балансу.

Фінансовий стан на відміну від фінансових результатів може бути встановлений не за будь-який період, а на певну конкретну дату цього періоду, оскільки система показників «Балансу» є моментною (система моментних показників).

Якщо в аналізі одночасно використовуються інтервальні і моменти показники (дані балансу), то останні слід умовно перетворити в інтервальні як півсуму значень на початок і кінець періоду. Використовуючі дані з Балансу на 31 грудня 2019 року, Балансу на 31 грудня 2020 року, Звіт про фінансові результати за 2019 рік, Звіт про фінансові результати за 2020 рік складено таблицю 1.3, в якій наведено темпи зростання валюти балансу і результатів фінансової діяльності:

Таблиця 1.1

Темпи зростання показників ТОВ «Реаліта»

Показник	Попередній період (2019 р.),	Звітний період (2020 р.), тис.	Темпи зростання, % (гр.3:гр.2)·100

	тис. грн	грн	
Валюта балансу	170	115	-67,65
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	166	105	-63,25
Прибуток від реалізації продукції	-46	-23	95
Загальний прибуток	-46	-23	95
Чистий прибуток	-54	-27	50

Дані таблиці 1.1 свідчать, про зменшення валюти балансу, зменшення виручки від реалізації продукції, прибутку від реалізації, загального та чистого прибутку.

Горизонтальний аналіз полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються відносними темпами зростання (спаду). Мета горизонтального аналізу полягає в тому, щоб виявити абсолютні і відносні зміни розмірів різноманітних статей балансу за визначений період, дати оцінку цим змінам. Для аналізу беруть базисні темпи росту за декілька періодів. Найчастіше розбивка на періоди відбувається поквартально. Цінність результатів горизонтального аналізу суттєво знижується в умовах інфляції, коливань цін на ресурси та частих нововведень у податковому законодавстві, які впливають на розподіл доходу. В цій ситуації на деяких підприємствах з високими темпами обіговості коштів (задіяних переважно у секторі роздрібною торгівлі та надання послуг) доцільним було б здійснення горизонтального аналізу з врахуванням не щоквартальних, а щомісячних змін показників у статтях бухгалтерського

балансу. Варіантом горизонтального аналізу є аналіз тенденцій розвитку (трендовий аналіз), при якому кожна позиція звітності порівнюється з рядом попередніх періодів, і визначається тренд, тобто основна тенденція динаміки показника, очищена від випадкових впливів і індивідуальних особливостей періодів. Цей аналіз носить перспективний прогностичний характер. Проведений горизонтальний аналіз балансу за 2019 – 2020 рр. свідчить про погіршення фінансового стану підприємства, зростання непокритого збитку, непогашення кредиторської заборгованості, зменшення оборотних коштів підприємства. При вивченні структури поточних активів велику увагу приділимо стану розрахунків з дебіторами. Високі темпи зростання дебіторської заборгованості свідчать про те, що підприємство використовує стратегію надання споживачам своєї продукції товарних позик і, таким чином, ділиться з ними частиною свого доходу. Внаслідок затримки платежів за продукцію не може погасити кредиторську заборгованість і, збільшуючи водночас власні фінансові зобов'язання. Все це свідчить про іммобілізацію частини оборотних засобів із виробничого циклу.

Фінансове становище підприємства суттєво залежить від наявності власних оборотних коштів. Проаналізуємо власні оборотні кошти підприємства ТОВ «Реаліта» в таблиці 1.2:

Таблиця 1.2

Аналіз власних оборотних коштів ТОВ «Реаліта»

Показник	Звітний період		Відхилення (+, -)	
	на початок тис. грн	на кінець тис. грн	абсолютне, тис. грн (гр.3-гр.2)	відносне, % (гр.4:гр.2)·100
Власний капітал	-27	-81	-54	200,00
Необоротні активи	145	99	-46	-31,72

Власні оборотні кошти				
(р.1+р.2+р.3-р.4)	170	115	-55	-32,35

Отже, власні оборотні кошти в кінці звітної періоду скоротилися у порівнянні з початком звітної періоду на 55 тис. грн , що обумовлене випереджувачим зростанням необоротних активів над власним капіталом. Така тенденція свідчить про зниження виробничих можливостей підприємства.

В західних країнах як еквівалент показника «Власний оборотний капітал» застосовується показник «Чистий функціонуючий (робочий) капітал», який розраховується як різниця між оборотними активами і короткостроковими пасивами.

Величина цього показника показує ту частину оборотних активів (обігових коштів), що залишається підприємству після розрахунків за короткостроковими зобов'язаннями.

Якщо підприємство спроможне розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями за рахунок обігових коштів, то решта коштів, що залишилися в розпорядженні підприємства використовуються як робочий капітал.

Нормальною є ситуація, а відтак і фінансовий стан, коли оборотні активи більші короткострокових зобов'язань і, навпаки, аномальною є ситуація, коли підприємство не в змозі погасити короткострокові зобов'язання обіговими коштами.

Висновки до розділу 1

Дослідження особливостей функціонування ТОВ «Реаліта» в сучасних умовах господарювання дозволило зробити наступні висновки:

1. Роздрібна торгівля - це будь-яка діяльність з продажу товарів чи послуг безпосередньо кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання. Роздрібна торгівля здійснюється через мережу роздрібних магазинів. Роздрібний торговець - це фізична або юридична особа, яка купує товар у виробника або оптового продавця та продає його кінцевому споживачеві. Роздрібна торгівля виконує такі основні функції: формування асортименту товарів і послуг; розподіл великих і середніх партій товарів в одиничних примірниках; зберігання товарів, розміщення їх у торгових залах та встановлення цін; надання споживачам інформації про товари за допомогою реклами; консультаційні послуги; продаж товарів споживачам через торгову мережу; здійснення заходів щодо стимулювання збуту та просування товарів.

2. Підприємство ТОВ «Реаліта», що досліджується, здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту та установчого Договору. Товариство має печатку з власним найменуванням, штампи, товарний знак, знак обслуговування та таке інше. Товариство відповідає за своїми зобов'язаннями власним майном, на яке по закону може бути звернуто стягнення. Товариство не відповідає за зобов'язаннями держави і Учасників. Учасники відповідають за зобов'язаннями Товариства тільки в межах своїх вкладів до статутного фонду. Товариство створене з метою вирішення економічних і соціальних проблем та одержання прибутку.

3. Варіантом горизонтального аналізу є аналіз тенденцій розвитку (трендовий аналіз), при якому кожна позиція звітності порівнюється з рядом попередніх періодів, і визначається тренд, тобто основна тенденція динаміки показника, очищена від випадкових впливів і індивідуальних особливостей періодів. Цей аналіз носить перспективний прогностичний характер. Проведений горизонтальний аналіз балансу за 2019 – 2020 рр. свідчить про погіршення

фінансового стану підприємства, зростання непокритого збитку, непогашення кредиторської заборгованості, зменшення оборотних коштів підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

2.1 Документальне оформлення та облік надходження товару в роздрібній торгівлі

Порядок та документальне оформлення товару регламентуються нормами Цивільного [12] та Господарського кодексів [11], договорами, укладеними між підприємством роздрібною торгівлі і постачальником.

Підставою для оприбуткування товарів є такі первинні документи, що надаються постачальником:

- накладна типової форми №М-11 (затверджено наказом №193);
- товарно-транспортні накладні типової форми №1-ТН (затверджено наказом №488/346) і форми №1-ТН (алкогольні напої) (затверджено наказом №154) при доставці товарів автомобільним транспортом;
- залізнична накладна при надходженні товару залізничним транспортом. До залізничної накладної можуть бути додані специфікації (перелік усіх видів і сортів товарів, що входять до цієї партії) і пакувальні аркуші (перелік усіх видів і сортів товару, що перебувають у кожному товарному місці), про що обов'язково робиться помітка в накладній;
- сертифікати (при поставці товарів, що входять до Переліку №28).

Для одержання товарів працівникові підприємства роздрібною торгівлі - матеріально відповідальній особі, що приймає товар, видається довіреність.

Реквізити довіреності (номер, дата) обов'язково мають зазначатися в документах постачальника (накладній, товарно-транспортній накладній). Товари, що надійшли на підприємство, оприбутковуються в день їх надходження за фактичною наявністю.

Отриманий і оприбуткований належним чином товар передається у відділи (секції) торговельного підприємства для реалізації. Залежно від обраного порядку обліку товарів, який необхідно відобразити в наказі про

облікову політику, на підприємстві товар може оприбутковуватись як за цінами продажу, так і за цінами закупівлі. Якщо товар оприбутковується за ціною продажу, при надходженні товару в первинних документах необхідно відобразити суми торговельної націнки щодо кожного найменування.

Бухгалтерський облік операцій щодо надходження товарів на підприємствах роздрібною торгівлі ведеться відповідно до пунктів 8 і 9 ПБО 9 придбані товари (як і інші запаси) зараховуються на баланс за первісною вартістю. Первісна вартість, у свою чергу, є собівартістю запасів і містить такі фактичні витрати [13]:

- суми, що сплачуються відповідно до договору продавцеві (за винятком непрямих податків);
- суми ввізного мита (при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності);
- суми непрямих податків, що підлягають сплаті у зв'язку з придбанням товарів, у випадку, якщо вони не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати (витрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування, страхування ризику транспортування).

Загальний порядок відображення транспортно-заготівельних витрат (далі – ТЗВ) у бухгалтерському обліку наведено у п. 9 ПБО 9 [13]:

- сума ТЗВ, накопичена на окремому субрахунку обліку запасів, щомісяця розподіляється між сумою залишку запасів на кінець місяця й вартістю запасів, що вибули (незалежно від причин вибуття), за звітний місяць;
- сума ТЗВ, що ставиться до запасів, які вибули, розраховується як добуток середнього відсотка ТЗВ і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках бухгалтерського обліку, у кореспонденції з якими зафіксовано вибуття цих запасів;

- середній відсоток ТЗВ визначається розподілом суми залишків ТЗВ на початок звітний місяць і ТЗВ за звітний місяць на суму залишків запасів на початок місяця й запасів, що надійшли за звітний місяць.

Є два варіанти обліку сум ТЗВ.

У першому випадку суми ТЗВ включаються в первісну вартість товару при оприбуткуванні, відображаються на субрахунку 282 «Товари в торгівлі».

У другому випадку, враховуючи положення пп. 5.5 Методичних рекомендацій №2, підприємство може відображати ТЗВ, пов'язані з придбанням товарів, на окремому субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати». Спочатку визначається процентне відношення всіх ТЗВ, понесених підприємством у зв'язку з одержанням товарів протягом місяця, до всієї продажної вартості отриманих товарів. Виходячи з отриманого в такий спосіб співвідношення визначаються суми ТЗВ, що припадають на залишок товару на кінець місяця й на реалізовані протягом місяця товари [14].

- Надходження товару на підприємство роздрібною торгівлі й передача його в торговельний зал для наступної реалізації відповідно до Інструкції №291 і додатку 3 до Методичних рекомендацій №2 відображається такими бухгалтерськими записами [14, 15]:

- одержання товару від постачальника, оприбуткованого в коморі: дебет субрахунку 282 «Товари в торгівлі»/»Комора» – кредит рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками й підрядчиками»;

- відображено податковий кредит з ПДВ при здійсненні закупівлі: дебет субрахунку 641 «Розрахунки з бюджетом по ПДВ» – кредит рахунку 63;

- відображено витрати на транспортування товару від постачальника: дебет субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати» (якщо ТЗВ не враховується на окремому субрахунку 289, то кореспондує субрахунок 282) – кредит рахунку 63;

- відображено податковий кредит з ПДВ при здійсненні витрат на транспортування: дебет субрахунку 641 «Розрахунки по податках/ПДВ» – кредит рахунку 63;
- проведено оплату постачальникові за товар і транспортній організації за транспортування товару: дебет рахунку 63 – кредит субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- передано товар з комори в торговельний зал магазину: дебет субрахунку 282 «Товари в торгівлі»/»Торговельний зал» – кредит субрахунку 282 «Товари в торгівлі»/»Комора»;
- відображено торговельну націнку й суму ПДВ для формування продажної вартості товарів: дебет субрахунку 282 – кредит субрахунку 285 «Торговельна націнка».

2.2 Облік торговельних націнок у роздрібній торгівлі

Підприємства роздрібної торгівлі при формуванні ціни продажу на товар використовують в основному метод торговельної націнки. Націнка встановлюється у відсотках до обороту, і саме за її рахунок перекриваються витрати, пов'язані з реалізацією товару, та прибуток.

Рівень торговельних націнок визначається підприємством самостійно, при цьому враховується розмір поточних витрат та плановий рівень рентабельності. За широкого асортименту товарів торгова націнка встановлюється для кожної однорідної групи товарів окремо.

Торговельна націнка - це дохід, який підприємство планує отримати від реалізації товарів. Слід розрізняти торговельну націнку і торговельну надбавку - це націнка, збільшена на суму ПДВ.

Торговельну націнку визначають за допомогою розрахунку на підставі даних про витрати торговельного підприємства та бажаний розмір рентабельності.

За умови, що бізнес повинен приносити дохід вищий ніж гроші, покладені на депозит (візьмімо, наприклад, валюту євро, середня відсоткова

ставка за депозитом у якій становить 11%), в ідеалі треба, щоб рентабельність становила не менше 15%, бо після сплати податку на прибуток у власника залишиться саме 11,25% прибутку.

Крім того, слід врахувати інші витрати, які є постійними і не належать до собівартості товарів: оплата утримання приміщення магазину, комунальні платежі, зарплата персоналу, патенти, ліцензії, дозволи, витрати на сплату відсотків за користування кредитом тощо.

Торговельну націнку можна розрахувати трьома методами.

Перший метод. Розрахунок проводиться на підставі даних бухгалтерського обліку за попередній період. Цим методом доцільно користуватися підприємствам, які торгують одним видом товарів (наприклад меблі, взуття тощо).

Розглянемо приклад, коли підприємство ТОВ «Реаліта» реалізувало товарів на 1200000 грн (без ПДВ). Собівартість реалізованих товарів становить 900000 грн, витрати на збут — 100000 грн, адміністративні витрати — 75000 грн.

Таким чином, прибуток підприємства становить: $1200000 - 900000 - 100000 - 75000 = 125000$ грн.

Рентабельність становитиме:

$$125000 : (900000 + 100000 + 75000) \times 100\% = 11,6\%.$$

Як впливає з прикладу, для того щоб рентабельність становила хоча б 11,6%, підприємство повинно встановити торговельну націнку на рівні $300000 : 900000 \times 100\% = 33,3$ відсотка.

Другий метод. Передбачає встановлення торговельної націнки на окремі товари на підставі таких показників, як відомий бренд, мода, рівень обслуговування клієнта, місцезнаходження магазину. Націнка на такий товар, на відміну від інших аналогічних товарів, може бути і 100, і 200 відсотків.

Третій метод. Ґрунтується на визначенні рівня поточних цін, тобто маркетингового дослідження. Підприємство вивчає ціни на аналогічні товари

в магазинах конкурентів і робить висновок про необхідний рівень торговельної націнки і доцільність торгувати цим товаром.

Запропоновані методи забезпечують лише інформацію для прийняття рішення. Звичайно, не можна дати універсального рецепту встановлення торговельної націнки.

Для цього підприємство має взяти до уваги:

- 1) співвідношення між попитом і пропозицією на окремий товар;
- 2) споживчі властивості (корисність товару);
- 3) купівельну спроможність споживачів;
- 4) місце розташування підприємства;
- 5) витрати підприємства;
- 6) життєвий цикл товару;
- 7) моду, традицію, сезонність;
- 8) ціни на такий же товар у конкурентів.

Найпростіше — збільшити вартість товару на певний середній відсоток, наприклад 31%. Але товар до товару не рівня. Наприклад не може бути високою націнка на хліб, інші соціально важливі продукти харчування. Нагадаємо, що відповідно до абз. 29 п. 12 Постанови №1548 [16] місцевим органам надано право регулювати (встановлювати) граничні торговельні (постачальницько-збутові) надбавки до оптової ціни виробника (митної вартості) на:

- борошно;
- хліб;
- макаронні вироби;
- крупи;
- цукор;
- яловичину;
- свинину і м'ясо птиці;
- ковбасні вироби варені;
- молоко;

- сир;
- сметану;
- масло вершкове;
- олію соняшникову;
- яйця курячі - не вище 15 відсотків без урахування витрат з їх транспортування у міжміському сполученні.

Звичайно, не продавати хліб у продуктовому магазині нелогічно, а покривати видатки слід за рахунок інших товарів. І якщо на хліб дуже низька націнка, то, наприклад, на високоякісний чай чи каву слід націнити більше, щоб і асортимент не постраждав, і магазин мав заробіток.

При нарахуванні торговельної націнки робиться проведення:

Д-т 282 К-т 285

Тобто якщо підприємство встановило націнку 45% на певну групу товарів, а купило цих товарів на суму 1000 грн, то, націнюючи 450 грн, встановлюємо продажну вартість 1450 грн.

При списанні суми торговельної націнки слід керуватися Методичними рекомендаціями № 145 [17]. Згідно з вищеназваним нормативним документом націнку слід списувати коригуванням субрахунка 902 «Собівартість реалізованих товарів» на суму торговельної націнки, що припадає на реалізований товар (методом сторно). Продажна вартість товару списується на субрахунок 902, а в кінці місяця, після розрахунку середнього відсотка торговельної націнки, дебет рахунка 902 зменшується на суму розрахованої торговельної націнки на реалізовані товари згідно з розрахунком бухгалтерії.

При вибутті товарів торговельна націнка, що припадає на вибулі товари, розраховується за формулою:

$$T_n = C\% \times T_v ,$$

де: T_n — торговельна націнка;

$C\%$ — середній процент торговельної націнки;

T_v — продажна вартість вибулих товарів.

Як впливає з п. 22 П(С)БО 9, середній відсоток торговельної націнки визначається так [13]:

$$C\% = ((Cк\ 285 + Ок\ 285) : (СД\ 282 + ОД\ 282)) \times 100\% ,$$

де: С% — середній % торговельної націнки;

Ск 285 — сума залишку торговельних націнок на початок звітнього місяця (сума залишку торговельної націнки на початок періоду);

Ок 285 — сума торговельних націнок у продажній вартості товарів, отриманих у звітньому місяці;

СД 282 — сальдо за дебетом рахунка 282 (сума залишку товарів на початок періоду);

ОД 282 — обороти за дебетом рахунка 282 (вартість товарів, які надійшли протягом звітнього періоду).

Покажемо, як розрахувати торговельну націнку та собівартість вибуття товарних запасів в обліку торговельного підприємства.

На підприємстві ТОВ «Реаліта» сума залишку товарів на початок звітнього періоду на рах. 282 «Товари в торгівлі» СД 282 становила 228035 грн, торговельні націнки Ск 285 — 78000 грн. Надійшло товару за місяць на суму 150000 грн. Нараховано на товар націнку ОК 285 у сумі 75000 грн, продажна вартість придбаних товарів ОД 282 становила 225000 грн. Вартість проданих товарів Тв становила 200000 грн.

1. Розраховуємо середній процент торговельної націнки:

$$C\% = ((78000 + 75000) : (228035 + 225000)) \times 100\% = 33,772\%.$$

2. Торговельна націнка на реалізовані товари становить:

$$Тн = 33,772\% : 100 \times 200000 = 67544 \text{ грн.}$$

Нагадаємо, що згідно з п. 22 П(С)БО 9 «Запаси»¹ собівартість реалізованих товарів дорівнює різниці між їх продажною (роздрібною) вартістю і сумою торговельної націнки на ці товари. У статті «Товари» показується вартість товарів, що придбаваються для перепродажу без торговельних націнок.

Собівартість товару складається з таких витрат:

- вартості товару, сплаченої за договором постачальнику за вирахуванням непрямих податків;
- сум ввізного мита;
- транспортно-заготівельних витрат, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування;
- вантажно-розвантажувальних робіт;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням товарів та доведенням їх до стану, придатного для реалізації.

Усі інші витрати торговельного підприємства відобразяться у складі витрат на збут, адміністративних витрат, фінансових та інших витрат. В Таблиці 2.1 наведемо приклади бухгалтерського відображення операцій на підприємстві:

Таблиця 2.1

Бухгалтерський облік операцій на підприємстві (у т. ч. торговельної націнки)

№ з/п	Назва господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Д-т	К-т	
1.	Оприбутковано придбаний одяг від постачальника: на суму вартості товару на суму ПДВ	282	631	150000
		641	631	30000
2.	Оплачено вартість придбаного одягу згідно з рахунком постачальника	631	311	180000
3.	Нараховано торговельну націнку на придбаний товар	282	285	62000
4.	Отриману в касу виручку від продажу товару визнано доходом звітнього періоду	301	702	240000
		702	641	40000
5.	Виручка за мінусом ПДВ наприкінці місяця списується на фінрезультат підприємства	702	791	200000
6.	Реалізований товар списано за продажною вартістю	902	282	200000
7.	Списано торговельну націнку з	902	285	-67544

	реалізованого товару (методом червоного сторно)			
8.	Собівартість реалізованих товарів списано на зменшення прибутку	791	902	132456
9.	Нараховано зарплату персоналу магазину	93	661	6500
10.	Нараховано єсв	93	651	2329
11.	Сплачено на підставі наданого рахунка послуги мерчандайзингу	631	311	30000
12.	Надані послуги збільшують витрати на збут звітнього періоду	93	631	25000
13.	За податковою накладною сума ПДВ включається до ПК звітнього періоду	641	631	5000
14.	Нараховано амортизацію приміщення магазину	93	131	1671
15.	Сплачено банку за РКО	92	311	300
16.	Нараховано плату за землю, комунальний податок	92	64	1000
17.	Адмінвитрати списуються на зменшення прибутку	791	92	1300
18.	Витрати на збут відносяться на фінансовий результат	791	93	35500
19.	Сплачено відсотки за короткотерміновий кредит банку	95	311	2744
20.	Фінансові витрати відносяться на фінансовий результат	791	95	2744
21.	Нараховано податок на прибуток 0,18 х (200000 - 132456 - 35500 - 1300 - 2744)	791	98	7000
22.	Визначаємо чистий прибуток	791	441	21000

Висновки до розділу 2

Дослідження обліку товарних запасів дозволило зробити наступні висновки:

1. Правильно отримані та відправлені товари передаються у відділи (секції) торгової компанії на продаж. Залежно від обраного порядку обліку товарів, який повинен бути відображений у Наказі про облікову політику, підприємство може оприбуткувати товари як за цінами продажу, так і за цінами придбання. Якщо товари проводяться за ціною продажу, при отриманні товару у первинних документах повинна відображатися сума торгової націнки для кожного товару. Бухгалтерський облік операцій щодо надходження товарів на підприємствах роздрібної торгівлі ведеться відповідно до П(С)БО 9. Придбані товари (як і інші запаси) зараховуються на баланс за первісною вартістю.

2. Сума транспортно-заготівельних витрат на ТОВ «Реаліта» накопичується на окремому субрахунку обліку запасів 289 «Транспортно-заготівельні витрати», щомісяця розподіляється між сумою залишку запасів на кінець місяця й вартістю запасів, що вибули (незалежно від причин вибуття), за звітний місяць.

3. Роздрібні підприємства при формуванні ціни реалізації товарів використовують переважно метод торгової націнки. Націнка встановлюється у відсотках від обороту, і саме за її рахунок покриваються витрати, пов'язані з продажем товарів та прибутками. Рівень торговельної націнки визначає сама компанія з урахуванням суми поточних витрат та запланованого рівня рентабельності. При широкому асортименті товарів торгова націнка встановлюється для кожної однорідної групи товарів окремо. Торгова націнка - це дохід, який підприємство планує отримати від продажу товарів. Слід розрізняти торгову націнку та торгову надбавку, яка є націнкою, збільшеною на суму ПДВ. Торгова націнка визначається розрахунком на основі даних про витрати торгової компанії та бажаного розміру прибутковості.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

3.1. Організація і методика аудиту товарних запасів

Дослідження проблем контролю товарних запасів в умовах розвитку підприємства набувають особливої уваги, що впливає на процес аудиту, особливості його здійснення та формування підсумків, оскільки роль товарних запасів дуже важлива для ТОВ «Реаліта». Слід зазначити, що підприємство не відноситься до акціонерних товариств, а значить воно не зобов'язано кожного року проводити зовнішній аудит в цілому, у тому числі й товарних запасів, але проводить його за власною ініціативою. Зазначимо, що зовнішній аудит відрізняється від внутрішнього своєю метою і поставленими завданнями, об'єктами дослідження, організацією їхньої роботи, підпорядкованістю апарату управління суб'єкта перевірки, їх професійною кваліфікацією, відповідальністю, оплатою праці тощо. Одним з напрямків аудиту є аудит товарних запасів підприємства. Значення аудиту товарних запасів для ТОВ «Реаліта» обумовлене безпосереднім впливом правильності їх відображення на майже будь-які види звітних форм. При цьому проведення такого аудиту матиме специфічне наповнення залежно від особливостей об'єкта дослідження. За помилковий вибір операцій, що перевіряються, недостовірні висновки цілком відповідає аудитор. Тому необхідно чітко сформулювати цілі аудиту. Мета аудиту відповідно до МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів [18]. Виходячи з цього, загальну мету аудиторської перевірки на ТОВ «Реаліта» можна сформулювати як висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова звітність чинним нормативно-правовим документам, що регламентують порядок підготовки і надання фінансових звітів. Виходячи з вимог чинного законодавства, метою аудиту товарних запасів на ТОВ «Реаліта» є

висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків товарних запасів на підприємстві в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

Предметом аудиту операцій із запасами є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням товарних запасів, а також відносини, що виникають при цьому в середині підприємства та за його межами. Враховуючи особливості руху запасів на ТОВ «Реаліта» організації їх обліку та управління, основні завдання аудиторської перевірки товарних запасів є наступними:

- перевірити повноту оприбуткування товарних запасів;
- перевірити правильність визначення первісної вартості запасів;
- встановити достовірність даних первинних документів щодо фактичної наявності та руху товарних запасів;
- перевірити організацію складського господарства, стан збереження товарних запасів;
- перевірити наявність договорів з матеріально-відповідальними особами по визначених центрах відповідальності;
- перевірити наявність контролю за рухом запасів через місця виникнення витрат і центри відповідальності;
- перевірити достовірність даних обліку реалізації товарів;
- перевірити правильність ведення синтетичного та аналітичного обліку запасів відповідно до діючих вимог законодавства;
- перевірити повноту та правильність відображення товарних запасів у звітності.

До основних об'єктів аудиту товарних запасів на ТОВ «Реаліта» слід віднести наступні:

1. Види запасів. Об'єкт визначається, враховуючи класифікацію запасів за видами.

2. Запаси як елемент облікової політики. Об'єктом є: витрати, що включаються та не включаються до первісної вартості запасів; порядок визначення первісної вартості запасів, що надійшли на підприємство з різних джерел; методи оцінки вибуття запасів; відображення інформації щодо запасів у звітності тощо.

3. Операції із запасами. Об'єкт - усі господарські операції із запасами, починаючи з їх надходження на підприємство, закінчуючи їх вибуттям. Алгоритм проведення аудиту товарних запасів представлено на Рис.3.1:

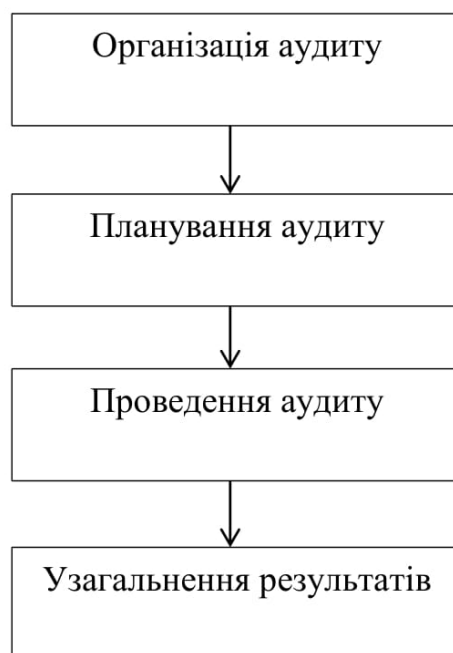

Рис.3.1. Алгоритм проведення аудиту товарних запасів на ТОВ «Реаліта»

Підприємство спочатку знаходить аудиторську компанію. Нею є ТОВ Фірма «Аудит». На етапі організації аудиту продукції відбувається попереднє ознайомлення з бізнесом ТОВ «Реаліта». У зв'язку з цим:

- одержується Лист-замовлення (Лист-пропозиція) від ТОВ «Реаліта»;
- проводиться збір інформації про діяльність від ТОВ «Реаліта», його власників і керівників з різних зовнішніх та внутрішніх джерел;
- ТОВ «Реаліта», як клієнт приймається;

- надсилається Лист-зобов'язання (Лист-згода), у якому обговорюються умови проведення аудиту, територія проведення огляду документів тощо;

- складається Договір на проведення аудиту;
- формується бригада (підбирається окремий аудитор);
- видається Наказ (розпорядження) керівника аудиторської фірми;
- видається Завдання на перевірку (на виконання аудиторської роботи).

Методична підготовка до проведення аудиту товарних запасів на ТОВ «Реаліта» включає:

- одержання відомостей про діяльність ТОВ «Реаліта» з попереднім ознайомленням із звітністю та станом внутрішнього контролю;
- здійснення попередньої аналітичної перевірки;
- виконання перевірки системи внутрішнього контролю;
- здійснення попередньої оцінки ризику;
- розробка загального плану перевірки ТОВ «Реаліта»;
- складання планів перевірки за конкретними об'єктами;
- складання програм (розширених планів) аудиту за окремими об'єктами;
- розробка відповідних процедур тестування;
- розробка незалежних аудиторських процедур.

У процесі проведення аудиту система бухгалтерського обліку на ТОВ «Реаліта» розглядається з позиції основної контрольної підсистеми в системі внутрішнього контролю організації. Якщо система контролю виявляє вже допущені порушення і відхилення, то система бухгалтерського обліку допускає ці порушення і відхилення. Тому при оцінці ступеня довіри системі бухгалтерського обліку та рівня надійності оцінюється ймовірність допущення можливих порушень і відхилень в інформації. Саме тому в процесі отримання уявлення про систему бухгалтерського обліку і контролю аудитор повинен дати їм оцінку з позиції власника і внутрішніх користувачів,

які займаються аналізом інформації, наданої працівниками обліково-аналітичного і контролюючого апарату підприємства. Тому аудиторіві потрібно правильно оцінити роботу служби бухгалтерського обліку і служби внутрішнього контролю з метою отримання достовірної інформації про фінансове положення, результати діяльності і зміни у фінансовому положенні підприємства і взаємозв'язаних організацій

Використання даної інформації дозволить аудиторіві визначити, наскільки сприятливо впливає контроль на організацію і методику ведення бухгалтерського обліку, а також на запобігання викривленню фінансової і управлінської інформації.

Для цього аудитор також здійснює оцінку властивого (внутрішньогосподарського) ризику.

Ефективність проведення аудиту товарних запасів на ТОВ «Реаліта» суттєво залежить від якості його планування, яке має враховувати особливості діяльності підприємства та інформаційні потреби користувачів аудиту. Планування охоплює стандартизовані процедури і базується на загальній концепції аудиту.

Таким чином, оцінка системи бухгалтерського обліку розпочинається на стадії планування аудиту на підприємстві. На цій стадії аудитор вивчив, аналізував і давав оцінку інформації, яка стосується:

- облікової політики й основних принципів ведення бухгалтерського обліку підприємства і його структурних підрозділів;
- організаційної структури підрозділу, який відповідає за ведення бухгалтерського обліку і підготовку бухгалтерської звітності;
- розподілу обов'язків і повноважень між працівниками, які беруть участь у веденні бухгалтерського обліку і підготовці звітності;
- організації підготовки, обігу і зберігання документів, в яких висвітлені господарські операції;

- порядку відображення господарських операцій у реєстрах бухгалтерського обліку, а також форм і методів узагальнення даних таких реєстрів;

- порядку підготовки звітності на основі даних бухгалтерського обліку;

- вплив інформаційних засобів і технологій на організацію і методіку ведення обліку; – критичних областей, де особливо великий ризик виникнення помилок або викривлень даних бухгалтерської звітності;

- засобів контролю за окремими напрямками ведення бухгалтерського обліку.

Планування аудиту товарних запасів здійснюється у відповідності з МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» [19]. Аудиторська фірма розробила і склала стратегічні плани аудиторської діяльності, які розраховані на декілька років (стратегічне планування), бізнес-плани на поточний рік (поточне планування) і план та програму конкретної аудиторської перевірки (оперативне планування).

План аудиту - це документ, який за своїм змістом є більш деталізованим, ніж загальна стратегія аудиту. Зокрема, він розглядає характер, час та обсяг аудиторських процедур, які повинні виконуватися працівниками аудиторської фірми для отримання достатніх та відповідних аудиторських доказів з метою зменшення аудиторського ризику до прийнятно низького рівня.

Одним із найважливіших моментів виконання плану аудиторських робіт є програма аудиту - це документ, який містить завдання аудиту для конкретного об'єкту, процедури, необхідні для виконання поставлених завдань (обсяг та термін їх виконання).

Аудиторська програма повинна бути досить конкретною, щоб служити комплексною інструкцією для співробітників. Кількість процедур, що мають бути включені до програми, залежить від мети аудиту та від їх суттєвості щодо запланованої перевірки. При складанні аудиторської

програми запасів необхідно враховувати особливості організації та функціонування підприємств промисловості, наявність та встановлений порядок використання запасів на виробництво продукції, побудову системи їх обліку та контролю.

3.2 Особливості аудиту товарів на підприємстві

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», товари - це матеріальні цінності, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу. Товари визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [11].

Основна мета перевірки товарних операцій – встановити своєчасність і повноту оприбуткування матеріально відповідальними особами товарів, що надійшли на склад, правильність їх обліку на рахунку 281 «Товари на складі» і обґрунтованість та правильність списання у видаток відпущених (відвантажених) товарів.

Аудит товарних операцій починають зі встановлення реального сальдо на рахунку 281 «Товари на складі». Шляхом порівняння аудитором слід встановити на найближчу до перевірки дату тотожність записів про залишки товарів на рахунку 281 «Товари на складі», зазначених у балансі, даним Головної книги, регістрів аналітичного обліку і особових рахунків матеріально відповідальних осіб (завідувачів складів).

Основними документами для оприбуткування матеріальних цінностей є супровідні документи постачальників, прикладені до звітів матеріально-відповідальних осіб: товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, специфікації, пакувальні ярлики, посвідчення якості, приймальні квитанції й тощо.

Аналітичний облік товарів на оптових складах може бути партійним, готунковим, оперативно-бухгалтерським.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» при відпуску товарів виробництво, продажу та іншому вибутті оцінювання їх здійснюється за одним з таких методів:

1. середньозваженої собівартості;
2. собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
3. нормативних затрат.

Під час перевірки операцій з товарами аудитор може натрапити на такі аномальні явища (відхилення від норм), як:

1. недоліки в обліку;
2. неправильний залік пересортиці товарів;
3. неповне оприбуткування товарів, що надійшли;
4. безпідставні претензії до постачальників;
5. відсутність оперативного контролю за виконанням договорів на постачання і відпуск товарів;
6. відсутність договорів про повну матеріальну відповідальність матеріально відповідальних осіб;
7. недотримання правил зберігання товарно-матеріальних цінностей і охорони;
8. дописки товарно-матеріальних цінностей в описи;
9. заниження залишку товарів у описах;
10. завищення цін на товари;
11. крадіжки, підробка документів, привласнення.

Для виявлення вищевказаних аномалій застосовують такі прийоми і способи аудиторських процедур:

- інвентаризацію;
- контрольне порівняння фактичних залишків товарів із даними останньої інвентаризації;
- контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво;
- контрольний обмір;
- зіставлення (порівняння) документальних даних;

- зустрічну перевірку квитанцій, накладних на закупівлю матеріальних цінностей;
- переоцінку й уцінку товарів;
- контроль за використанням доручень на одержання товарів;
- вибіркові перевірки;
- перевірки правильності розрахунків природного убутку товарно-матеріальних цінностей й тощо.

Висновки до розділу 3

Дослідження аудиту товарних запасів дозволило зробити наступні висновки:

1. Товарні запаси становлять значну частину активів підприємства, вони займають особливе місце у власності і домінують позиції у структурі витрат підприємства при визначенні результатів господарська діяльність підприємства та у висвітленні інформації про нього фінансова позиція. Рациональне управління запасами передбачає створення рівня, який забезпечував би безперервність торгівлі процес з мінімальними витратами на його зміст. Тобто поповнення товарів запаси слід проводити до тих пір, поки діє ефект зниження ризику переривання торгового процесу через брак товарів перевищує витрати на утримання додаткової одиниці товару.

2. Компанії потрібно шукати шляхи ефективного управління запасів, зокрема вдосконалення бухгалтерського обліку та організація дієвої та дієвої системи внутрішньогосподарського контролю. Необхідно створити відділ внутрішнього контролю або відокремити особу в бухгалтерія, яка відповідає за бухгалтерський контроль запаси. Також на підприємстві ТОВ «Реаліта» основні функції контролю можуть виконувати такі відділи, як: відділ продажів, інвентарний відділ; бухгалтерський облік. У цьому випадку виступить кожен із відділів визначені функції та завдання, пов'язані з побутовими контроль за станом, рухом та використанням товарних запасів.

3. Під час аудиту товарних запасів компанії ТОВ «Реаліта» було виявлено такі порушення: під час перевірки було виявлено помилки в оформленні результатів інвентаризації, що призвело до додаткові витрати на збитки, перераховані до бюджет; відхилення деяких показників від даних фінансової звітності.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення основ обліку і аудиту товарних запасів. У результаті дослідження отримано наукові результати теоретичного та практичного спрямування, зокрема:

1. Роздрібна торгівля - це будь-яка діяльність з продажу товарів чи послуг безпосередньо кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання. Роздрібна торгівля здійснюється через мережу роздрібних магазинів. Роздрібний торговець - це фізична або юридична особа, яка купує товар у виробника або оптового продавця та продає його кінцевому споживачеві. Роздрібна торгівля виконує такі основні функції: формування асортименту товарів і послуг; розподіл великих і середніх партій товарів в одиничних примірниках; зберігання товарів, розміщення їх у торгових залах та встановлення цін; надання споживачам інформації про товари за допомогою реклами; консультаційні послуги; продаж товарів споживачам через торгову мережу; здійснення заходів щодо стимулювання збуту та просування товарів.

2. Підприємство ТОВ «Реаліта», що досліджується, здійснюється відповідно до законодавства України, Статуту та установчого Договору. Товариство має печатку з власним найменуванням, штамп, товарний знак, знак обслуговування та таке інше. Товариство відповідає за своїми зобов'язаннями власним майном, на яке по закону може бути звернуто стягнення. Товариство не відповідає за зобов'язаннями держави і Учасників. Учасники відповідають за зобов'язаннями Товариства тільки в межах своїх вкладів до статутного фонду. Товариство створене з метою вирішення економічних і соціальних проблем та одержання прибутку.

3. Варіантом горизонтального аналізу є аналіз тенденцій розвитку (трендовий аналіз), при якому кожна позиція звітності порівнюється з рядом попередніх періодів, і визначається тренд, тобто основна тенденція динаміки показника, очищена від випадкових впливів і індивідуальних особливостей періодів. Цей аналіз носить перспективний прогнозний характер. Проведений

горизонтальний аналіз балансу за 2019 – 2020 рр. свідчить про погіршення фінансового стану підприємства, зростання непокритого збитку, непогашення кредиторської заборгованості, зменшення оборотних коштів підприємства.

4. Правильно отримані та відправлені товари передаються у відділи (секції) торгової компанії на продаж. Залежно від обраного порядку обліку товарів, який повинен бути відображений у Наказі про облікову політику, підприємство може оприбуткувати товари як за цінами продажу, так і за цінами придбання. Якщо товари проводяться за ціною продажу, при отриманні товару у первинних документах повинна відображатися сума торгової націнки для кожного товару. Бухгалтерський облік операцій щодо надходження товарів на підприємствах роздрібної торгівлі ведеться відповідно до П(С)БО 9. Придбані товари (як і інші запаси) зараховуються на баланс за первісною вартістю.

5. Сума транспортно-заготівельних витрат на ТОВ «Реаліта» накопичується на окремому субрахунку обліку запасів 289 «Транспортно-заготівельні витрати», щомісяця розподіляється між сумою залишку запасів на кінець місяця й вартістю запасів, що вибули (незалежно від причин вибуття), за звітний місяць.

6. Роздрібні підприємства при формуванні ціни реалізації товарів використовують переважно метод торгової націнки. Націнка встановлюється у відсотках від обороту, і саме за її рахунок покриваються витрати, пов'язані з продажем товарів та прибутками. Рівень торговельної націнки визначає сама компанія з урахуванням суми поточних витрат та запланованого рівня рентабельності. При широкому асортименті товарів торгова націнка встановлюється для кожної однорідної групи товарів окремо. Торгова націнка - це дохід, який підприємство планує отримати від продажу товарів. Слід розрізняти торгову націнку та торгову надбавку, яка є націнкою, збільшеною на суму ПДВ. Торгова націнка визначається розрахунком на

основі даних про витрати торгової компанії та бажаного розміру прибутковості.

7. Товарні запаси становлять значну частину активів підприємства, вони займають особливе місце у власності і домінують позиції у структурі витрат підприємства при визначенні результатів господарська діяльність підприємства та у висвітленні інформації про нього фінансова позиція. Рациональне управління запасами передбачає створення рівня, який забезпечував би безперервність торгівлі процес з мінімальними витратами на його зміст. Тобто поповнення товарів запаси слід проводити до тих пір, поки діє ефект зниження ризику переривання торгового процесу через брак товарів перевищує витрати на утримання додаткової одиниці товару.

8. Компанії потрібно шукати шляхи ефективного управління запасів, зокрема вдосконалення бухгалтерського обліку та організація дієвої та дієвої системи внутрішньогосподарського контролю. Необхідно створити відділ внутрішнього контролю або відокремити особу в бухгалтерія, яка відповідає за бухгалтерський контроль запаси. Також на підприємстві ТОВ «Реаліта» основні функції контролю можуть виконувати такі відділи, як: відділ продажів, інвентарний відділ; бухгалтерський облік. У цьому випадку виступить кожен із відділів визначені функції та завдання, пов'язані з побутовими контроль за станом, рухом та використанням товарних запасів.

9. Під час аудиту товарних запасів компанії ТОВ «Реаліта» було виявлено такі порушення: під час перевірки було виявлено помилки в оформленні результатів інвентаризації, що призвело до додаткові витрати на збитки, перераховані до бюджет; відхилення деяких показників від даних фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Управлінський облік операційної діяльності підприємств оптової торгівлі : монографія / П.О. Куцик, В.І. Бачинський, О.А. Полянська. – Львів: Видавництво Растр-7, 2015. 312 с.
2. Воронко Р.М. Класифікація товарних запасів на підприємствах роздрібною торгівлі / Р.М. Воронко, В.О. Грезенталь // Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.7. С. 164–168.
3. Гордополов В.Ю. Облік і внутрішній контроль в системі управління витратами підприємств торгівлі / В.Ю. Гордополов, Н.В. Гордополова // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: економіка. Спеціальний випуск 29 (Ч 1). Ужгород, 2010. С. 157–161
4. Кобилюх Т.І. Основні завдання, мета та принципи управлінського обліку товарних операцій / Т.І. Кобилюх // Торгівля, комерція, підприємництво : збірник наукових праць / [редакц. кол.: Апопій В.В., Дайновський Ю.А., Скибінський С.В. та ін.]. Львів : Львівська комерційна академія, 2011. Вип. 12. 144 с.
5. Ков'ях Т.В. Сучасні теорії розвитку підприємства та його видові прояви / Т. В. Ков'ях // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2015. Вип. 1. С. 246–254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2015_1_37
6. Корягін М.В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції : монографія / М.В. Корягін. – Львів : Львівська комерційна академія, 2012. 389 с.
7. Чабанюк О.М. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі / О.М. Чабанюк, Н. О. Юганович // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.3. С. 297–301.
8. Чернін О.Я. Розвиток методичних підходів до облікового відображення товарів в оптовій торгівлі / О.Я. Чернін // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації: зб. наук. пр. /

Нац. акад. статистики, обліку та аудиту; [редкол. : Каменська Т.О. та ін.]. Київ : Друк. Інтердрук, Вип. 1 (12). 2014. С. 355–368.

9. ЛИСА, С. С. Класифікація форматів та особливості розвитку роздрібною торгівлі України. Глобальні та національні проблеми економіки, 2017, 15: 254-258.

10. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі за товарними групами. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/sr/tsrtp/tsrtp2017_u.htm (дата звернення: 04.06.2021)

11. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15> (дата звернення: 04.06.2021)

12. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 04.06.2021)

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 20.10.1999 № 246 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99> (дата звернення: 04.06.2021)

14. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ; Мінфін України від 10.01.2007 № 2 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0002201-07> (дата звернення: 04.06.2021)

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 04.06.2021)

16. Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів) : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1548-96-%D0%BF> (дата звернення: 04.06.2021)

17. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності : Наказ; Мінекономіки, європ.інтеграції від 22.05.2002 № 145 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0145569-02> (дата звернення: 04.06.2021)

18. МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN79800> (дата звернення: 04.06.2021)

19. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN79800> (дата звернення: 04.06.2021)